

No precipitem una argumentació favorable o desfavorable a aqueixa idea, que certament fóra prematur. Però almenys consignem les poblacions on he sentit l'una i l'altra pronúncia, no sense advertir que *moló* es notava menys sovint en la boca de gent verament rústica. *Moló* tinc anotat de Bel, Ares, El Perelló (Albufera), Montserrat, Catadau, Vilallonga de l'Assafó, i Miramar de Gandia. *Muló* a Bétera, Llíria, Olocau de Carraixet, Quart de Poblet, Godella, Torrent (aquí constant, i en set o vuit llocs diferents), Alcúdia de Crespins, Pinar dels Frases, Pinet, Simat, Aielo de Malferit, Laguar i Castell-de-Castells; a Vilamarxant un informant deia *muló*, l'altre *moló*; a Llíria un informant bilingüe deia *mojón* parlant en llengua castellana, i *muló* en la nostra, a Bétera *muñón* fins quan parlava en castellà.

Sovint es fa una distinció amb *fita*, que no és inoït en el P. Val., reservant *molló* per als més grossos, i *fita* per als consistents en un objecte termenal menys gros o menys important: a la Vall de Laguar hi ha la *Penya de la Fita*, però també hi ha no gaire lluny la *Malladeta 'l Muló*. En particular *molló* es troba en un cim, en el punt culminant d'una muntanya, i fa el paper que en els Pirineus té *pedró*, i *peiró* (*peiró*) en el Segrià, Matarranya etc.: per exemple a Ares del Mestre en més d'un d'aquells grossos cims. Una metonímia condueix llavors a fer o donar la impressió que el mot designi pròpiament ja el turó mateix (reumat per un molló): el *Mulló 's Mentires*, per exemple, a Aielo («Les Mentires») endemés designa tota aquella partida, i llavors apariat amb un altre nom propi o determinatiu, es pren per denominació de tota una muntanyeta o entitat orogràfica: el *Mullonet de l'Aire* és el nom de l'accident trifini d'Alcúdia amb Montesa i un realenc de Xàtiva; i així *lo Molló de St. Jaume*, Bel, *Mulló 'l Soldat*, Olocau; i a Vilallonga fem l'enquesta, per tenir bona vista, dalt del *Molló de Ventura*. També es dona el cas d'antonomàsia: el trifini entre Quart, Xiva i Xest és conegut simplement per *El Mulló*.

I verament s'ha acabat, almenys localment, per fer-ne la designació positiva de la idea d'un turó o turonet; les senyes dels pescadors que es miren l'horitzó de terra per guiar-s'hi, consisteixen de vegades en un turonet que hi veuen, i els del Perelló diuen que els sectors d'Énguera i de Les Tapieres «tenen tres molons cada un».

Un dels grossos cims que enronden el CpTarr. pel NO. (entre la Mola de Colldejou i les Muntanyes de Prades) es diu *lu molló* (grafia *Motlló* o *Mutlló*). Ara bé, més d'un 'camperol' o tarragoní entès (sense excloure'n algun que està segur de ser-ho molt) ha afirmat que *molló* o *motlló* significa en el Camp «punta cònica d'una muntanya»: així ho reporta Griera en BDC xx 1932, 79. I escriví Puig i Ferrater: «Ara es trobava dalt d'un *motlló*; veia el poble als seus peus, a l'esquerra la riera, més enllà el pujol del calvari» (*El Cercle Màgic*, 188, 1929). Cal plantejar-se la qüestió de si això es basa en un ús apellatiu veritable, real; o si tot ve de la interpretació que s'ha donat del

nom propi de la muntanya *El Mutlló*. Que aquest cim es trobi a la gran carena entre els vessants de la mar i dels afluents de l'Ebre, que sigui en vells límits territorials, que en el cim del Mutlló hi hagi hagut i hi hagi (potser sempre) una gran fita termenal, pedró o construcció massissa, a penes cal dir-ho, i són arguments que ni es poden desconèixer ni proven res; que aquest lloc sigui ja en la zona crepuscular de la vitalitat geogràfica de *molló*, tampoc pot resoldre la qüestió.

El que cal advertir és que és lluny de ser segur que aqueix topònim vingui del nom comú *molló* termenal: la *ll* no hi hauria nascut capritxosament. Pocs quilòmetres al NE. del *Mutlló* hi ha la grossa serra d'*Els Motllats* o *Mutllats*, de característica forma allargada, i aquí l'etimologia és indubtable: MONTES LATOS 'amples, estesos', amb reducció de *nll* a *ll* ben comprensible per fets de fonètica general (no sense ajuda d'un impuls diferenciador a causa de la *M-* inicial); és clar que el nom del *Mutlló* també pot ser un compost de MONTEM (cf. el riu *Monilleó* del Maestrat, on també hi ha variant *muló*). Deixem la qüestió per a resolució futura de savis veritables, despulats d'idees fàcils i preconcebudes, i amb documentació segura (a condició que sigui ben antiga). En tot cas l'autoritat de Puig en matèries topogràfiques és ben escassa, i la de Griera en el CpTarr. és nul·la.

Altrament hi ha hagut encara altres aplicacions secundàries del nostre mot. A Miramar de Gandia m'explicaren que era un muret divisor i al mig d'una sèquia (1962). D'un programa de festes relatiu a Godella, c. 1960, dedueixo que *molló* s'hi usa per designar una mena de barraqueta o altra construcció de caràcter semblant.

El cast. *mojón* és un dels mots constants en la llengua, documentat des del S. XI (*mogion* bis, doc. de 1057, Oña, MzPi., *Orig.*, 66), i que ja fa un paper en passatges importants d'obres cabdals del període primitiu de la llengua (*Cid*, *Fernán González* etc.). El mot va existir en terra de llengua portuguesa, però amb vitalitat molt més petita: *molhom*, pl. *molhões*, que s'usa en el lleonès extrem de Miranda do Douro [1538] i també en parlars pròpiament portuguesos, per als quals veg. Leite de Vasconcelos, *Philol. Mirandesa* II, 19; *RLus.* x, 163-4.

Després de la nota de Schuchardt, *ZRPb.* xxxvi, 36, sembla haver-hi acord general² sobre el punt que el mot present és derivat del ll. *MUTULUS* «lignum vel lapis extra parietem prominens, ad fulciendas coronas aut tignorum capita, vel ad quippiam aliud sustinendum». És a dir, és el *modilló* o cap de cabiró o biga; però també podia ser un tros de fusta o de pal clavat en una paret per penjar-hi objectes: un *permòdol*. És fàcil de passar des d'aquí a 'fita clavada en terra', i aquest significat presenta ja el mot en algun text tardà, com la *Lex Ripuaria*.

No hi ha cap raó per suposar (amb Walde-H. i amb el *REW*, 5797) que la primera *u* de *MUTULUS* fos llarg, car el mot només apareix en prosa, i tots els representants romànics postulen *ü*: *mojón/molló*, *permòdol*, it. *modiglione*, cat. *modoló*, gascó *moudeiboun*